

Jarosław Warylewski

Uniwersytet Gdański

jaroslaw.warylewski@prawo.ug.edu.pl

ROZMIAR, DYNAMIKA I STRUKTURA PRZESTĘPCZOŚCI SEKSUALNEJ W POLSCE, W LATACH 1989–2017

1. Wprowadzenie

Na temat rozmiarów przestępczości seksualnej w ogóle oraz w stosunku do poszczególnych typów przestępstw z rozdziału XXV kodeksu karnego z 1997 r. („Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności”) funkcjonuje wiele mitów oraz w zasadzie jeden stereotyp, często powtarzany: mamy do czynienia ze zwiększającą się liczbą przestępstw seksualnych i stanowią one coraz większe zagrożenie dla społeczeństwa. Zwykle w uzasadnieniach projektów nowelizujących przepisy rozdz. XXV k.k. znajdujemy też m.in. taką właśnie przesłankę kryminalizacji i penalizacji (w tym zwiększenia surowości dotychczasowych zagrożeń karnych).

Dlatego też wiedza na temat rzeczywistego obrazu statystycznego przestępczości kryminalnej jest niezwykle ważna. Pozwala ona bowiem m.in. diagnozować jej stan oraz weryfikować przywoływane przez autorów nowelizacji rozdz. XXV k.k. przesłanki kryminalizacyjne i penalizacyjne. Bez wiedzy na temat rozmiarów, struktury i dynamiki przestępczości seksualnej, bez porównania z innymi krajami, właściwie nie sposób prowadzić racjonalnej polityki karnej w zakresie zapobiegania i zwalczania tego rodzaju przestępczości¹. Mimo tego, w ten właśnie sposób, a nie na podstawie badań i ich analizy, a na podstawie ideologii i utrwalonych przekonań (stereotypów) kształtowana i realizowana jest polityka karna w Polsce.

¹ Zob. J. Błachut, *Problemy związane z pomiarem przestępczości*, Warszawa 2007, s. 11–18.

Tytułem wprowadzenia należy przywołać kilka uwag o charakterze terminologicznym, odnośnie do niżej przytaczanych pojęć z zakresu statystyki kryminalnej.

Przestępstwa stwierdzone to przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, objęte postępowaniem przygotowawczym zakończonym, w wyniku którego potwierdzono popełnienie czynu zabronionego.

Przestępstwo wykryte jest to przestępstwo stwierdzone, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym.

Wskaźnik wykrywalności jest to iloraz liczby przestępstw wykrytych przez ogólną liczbę przestępstw stwierdzonych powiększoną o liczbę przestępstw wykrytych po podjęciu postępowań umorzonych w roku ubiegłym lub latach poprzednich – wyrażony w procentach.

Podejrzany to osoba, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego i została zarejestrowana w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (KSIP).

Wskaźnik dynamiki (WD) jest to iloraz odpowiadających sobie liczb w roku bieżącym i ubiegłym lub w innych okresach porównawczych – wyrażony w procentach².

Ciemna liczba to liczba przestępstw nieujawnionych, a faktycznie popełnionych, o których żadna informacja nie dotarła do organów ścigania i nie zostały one zarejestrowane. Badania z zakresu statystyki kryminalnej wskazują na istnienie pewnej stałej zależności między liczbą przestępstw ujawnionych, a nieujawnionych, zarówno w odniesieniu do poszczególnych kategorii czy też typów przestępstw, jak i w stosunku do ogólnej liczby wszystkich przestępstw³.

Pewnym remedium na oszacowanie przestępczości nieujawnionej są badania wiktymizacyjne⁴, najczęściej przeprowadzane na podstawie ankiet (wywiadów), wśród potencjalnych ofiar przestępstw (tzw. *survey wiktymizacyjny*)⁵. Jeżeli chodzi o przestępstwa seksualne to ciemna liczba jest szacowana na ok. 80–90%. Jest ona najwyższa w przypadku zgwałcenia, sięgając ok. 95% – co oznacza, że ujawniane jest jedynie co dwudzieste zgwałcenie.

² Zob. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2014 r.*, Warszawa 2015, s. 384–385.

³ Szacuje się, że ciemna liczba dla wszystkich kategorii przestępstw to ok. 50%. W Polsce, w zależności od województwa, od 43,2% do 53,5%. Zob. A. Siemaszko, B. Gruszczyńska, M. Marczewski, *Atlas przestępczości w Polsce 4*, Warszawa 2009.

⁴ A. Siemaszko, *Kogo biją, komu kradną. Przestępczość nie rejestrowana w Polsce i na świecie*, Warszawa 2001.

⁵ Do innych badań wiktymizacyjnych należy eksperyment badawczy i obserwacja uczestnicząca.

Zwracam uwagę na to, że głównym źródłem danych statystycznych wykorzystanych w tym opracowaniu, obok danych pochodzących z Ministerstwa Sprawiedliwości, Centralnego Zarządu Służby Więziennej (CZSW) i Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), są informacje pochodzące z Komendy Głównej Policji (KGP)⁶. Od 1997 r. do 2012 r. dane te były gromadzone i przetwarzane w ramach Policyjnego Systemu Statystyki Przestępczości „Temida” (PSSP Temida), a od 1 stycznia 2013 r. w Krajowym Systemie Informacji Policji (oba systemy mają charakter komputerowy)⁷. Wprawdzie KGP zapewnia o porównywalności danych gromadzonych w tych systemach, jednak wskutek dokonywania przez nią korekt dotyczących danych z lat ubiegłych należy liczyć się z tym, że w piśmiennictwie mogą występować różnice dotyczące poszczególnych danych, w zależności od daty ich wprowadzenia, weryfikacji bądź korekty. Osobiście, korzystając z PSSP Temida i KSIP, danych Ministerstwa Sprawiedliwości i Eurostatu, od ponad 20 lat gromadzę dane statystyczne dotyczące przestępczości seksualnej i dokonuję ich własnej, suwerennej analizy, interpretacji i weryfikacji, z zastosowaniem powszechnie uznanych metod statystycznych. Przedstawione w tym opracowaniu dane w większości dotyczą okresu 1989–2017, czyli 29 lat. Wydaje się, że jest to okres wystarczająco długi, by na jego podstawie wnioskować o długofalowych, a nawet trwałych tendencjach, dotyczących również lat przyszłych, w zakresie przestępczości seksualnej w Polsce.

Przykładowo, obrazując nieprawdziwe tezy i argumenty kryminalizacyjno-penalizacyjne, w uzasadnieniu rządowego projektu nowelizacji kodeksu karnego z dnia 31 października 2008 r. podniesiono, iż: „Skala zjawiska przestępczości przeciwko wolności seksualnej w okresie ostatnich kilku lat jest na tyle duża, że wymaga podjęcia zdecydowanych działań”. Na pewno nie chodzi tu o rozmiary czy też wzrost przestępczości seksualnej w porównaniu do wszystkich popełnianych w Polsce przestępstw w ostatnich latach, bo niezmiennie od lat taki udział przestępstw seksualnych wynosi od 0,3 (w 2004 r.) do 0,7% (w 2016 r.), dla porównania w 1999 r. było to 0,4%. W 2016 r. popełniono w Polsce 748 464 przestępstw, w tym 5463 z rozdziału XXV k.k., co daje 0,7%. W 2017 r. popełniono w Polsce ogółem 753 963 przestępstw, w tym 4760 przestępstw seksualnych (liczba przestępstw stwierdzonych), co stanowiło 0,63% wszystkich stwierdzonych przestępstw (zob. tabela nr 2). Może więc chodzi o dynamikę wzrostu przestępczości seksualnej w ostatnich latach? Bez przedstawienia i znajomości danych statystycznych z zakresu przestępczości seksualnej nietrudno o pochopną i mało rzetelną diagnozę kryminologiczną tego zjawiska.

⁶ W tym miejscu chciałbym podziękować pracownikom Gabinetu Komendanta Głównego Policji za zrozumienie i życzliwe wyszukanie oraz udostępnienie danych, o które występowałem, a które nie są powszechnie dostępne (publikowane).

⁷ Dane za lata wcześniejsze, tj. przed 1997 r. występują wyłącznie w formie papierowej i są dostępne w Głównym Archiwum Policji (Warszawa, ul. Puławska 148/150).

Przyjrzyjmy się więc statystyce. W tabelach nr 1 i 3 przedstawione zostały rozmiary przestępczości seksualnej obejmującej przestępstwa z rozdz. XXV k.k. (z wyłączeniem art. 200a i 200b, które zaczęły obowiązywać dopiero od dnia 8 czerwca 2010 r.) w latach 1989–2017. Zarówno ogólna liczba popełnianych przestępstw seksualnych, jak i liczba przestępstw określonego typu raczej utrzymuje się na stałym poziomie w ciągu ostatnich 29 lat.

Tabela 1. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnych w Polsce w latach 1989–1999

Art. k.k.	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
168	1660	1840	1921	1919	1976	2039	2267	1985	2260	2174	2029
169	64	56	87	67	83	97	66	73	110	93	145
170	18	22	15	23	23	47	33	43	29	47	52
173	18	24	111	64	15	21	18	43	40	97	68
174	3	11	4	423	29	96	122	140	217	182	203
175	48	33	46	51	84	110	75	101	68	87	59
176	1157	824	907	1151	1476	1492	1477	1737	2210	1876	1673
177	142	50	110	125	156	145	161	214	204	156	–
Razem	3110	2860	3201	3823	3842	4047	4219	4336	5138	4712	4229

Źródło: na podstawie informacji uzyskanych z KG Policji – dawnego Wydziału Analiz i Statystyki Przestępczości. Dla 1998 i 1999 r. podane liczby obejmują sumę przestępstw stwierdzonych według przepisów k.k. z 1969 r. (dalej d.k.k.) i ich odpowiedników w nowym kodeksie karnym (art. 168 d.k.k. – art. 197 k.k.; art. 169 d.k.k. – art. 198 k.k.; art. 170 d.k.k. – art. 199 k.k.; art. 173 d.k.k. – art. 202 k.k.; art. 174 d.k.k. – art. 203 i 204 k.k.; art. 175 d.k.k. – art. 201 k.k.; art. 176 d.k.k. – art. 200 k.k.), art. 177 k.k. z 1969 r. nie ma odpowiednika w kodeksie karnym z 1997 r.

Tabela 2. Udział przestępstw seksualnych w przestępstwach stwierdzonych ogółem w Polsce w latach 1988–2017

Rok	1988	1989	1990	1991
p. ogółem	475 237	547 589	883 346	866 095
p. seksualne	2975	3110	2860	3201
odsetek	0,63%	0,57%	0,32%	0,37%
Rok	1992	1993	1994	1995
p. ogółem	881 076	852 507	906 157	974 941
p. seksualne	3823	3842	4047	4219
odsetek	0,43%	0,45%	0,45%	0,43%
Rok	1996	1997	1998	1999
p. ogółem	897 751	992 373	1.073 042	1.121 545
p. seksualne	4336	5138	4712	4229
odsetek	0,48%	0,52%	0,44%	0,38%

Rok	2000	2001	2002	2003
p. ogółem	1 266 910	1 390 089	1 404 229	1 466 643
p. seksualne	4 436	4 661	4 576	4 828
odsetek	0,35%	0,33%	0,32%	0,33%
Rok	2004	2005	2006	2007
p. ogółem	1 461 217	1 379 962	1 287 918	1 152 993
p. seksualne	4 953	4 799	4 901	5 027
odsetek	0,34%	0,35%	0,38%	0,43%
Rok	2008	2009	2010	2011
p. ogółem	1 082 057	1 129 577	1 138 523	1 159 554
p. seksualne	4 452	5 871	4 550	4 172
odsetek	0,41%	0,52%	0,40%	0,36%
Rok	2012	2013	2014	2015
p. ogółem	1 119 803	1 061 239	867 855	799 779
p. seksualne	5 264	5 984	5 621	3 263
odsetek	0,47%	0,56%	0,65%	0,41%
Rok	2016	2017	2018	2019
p. ogółem	748 459	753 963	?	?
p. seksualne	5 124	4 760	?	?
odsetek	0,68%	0,63%	?	?

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych uzyskanych z KGP.

Tabela 3. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnych w Polsce w latach 1989–2017 (statystyka policyjna)

Rok	Art. 197	Art. 198	Art. 199	Art. 200	Art. 201	Art. 202	Art. 203	Art. 204	Razem
2017	1262	129	89	1324	14	1657	28	247	4760
2016	1383	93	99	1241	18	1908	25	357	5124
2015	1144	104	46	1096	11	503	22	337	3263
2014	1254	99	80	1104	26	2767	30	261	5621
2013	1362	108	87	1454	18	2476	17	462	5984
2012	1432	95	81	1344	21	1886	26	379	5264
2011	1498	100	84	1533	27	584	19	327	4172
2010	1567	104	90	1532	46	697	28	486	4550
2009	1530	118	94	1657	51	1967	33	401	5871
2008	1611	98	143	1683	28	663	35	265	4452

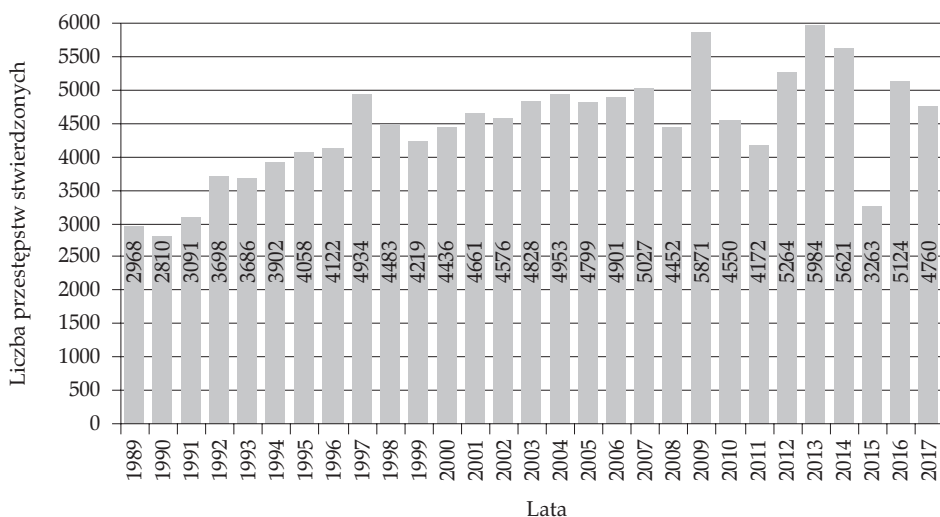
Rok	Art. 197	Art. 198	Art. 199	Art. 200	Art. 201	Art. 202	Art. 203	Art. 204	Razem
2007	1827	125	82	1882	47	697	55	316	5027
2006	2001	120	70	1687	26	719	42	237	4901
2005	1987	126	54	1697	49	367	35	484	4799
2004	2176	104	46	1923	55	178	46	425	4953
2003	2322	96	64	1817	48	147	47	287	4828
2002	2345	107	62	1485	37	112	63	365	4576
2001	2339	137	52	1460	46	90	48	489	4661
2000	2399	102	56	1518	52	79	26	204	4436
1999	2029	145	42	1673	59	68	24	179	4219
1998	2174	93	47	1876	14	97	7	175	4483
1997	2260	110	29	2210	68	40	217		4934
1996	1985	73	43	1737	101	43	140		4122
1995	2267	66	33	1477	75	18	122		4058
1994	2039	97	47	1492	110	21	96		3902
1993	1976	83	23	1476	84	15	29		3686
1992	1919	67	23	1151	51	64	423		3698
1991	1921	87	15	907	46	111	4		3091
1990	1840	56	22	824	33	24	11		2810
1989	1660	64	18	1157	48	18	3		2968

Źródło: Opracowanie własne wszystkich tabel i wykresów zawartych w tekście na podstawie danych z systemu Temida z KG Policji, danych z Wydziału Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości, danych Biura Informacji i Statystyki CZSW oraz na podstawie danych GUS publikowanych w rocznikach statystycznych. Informacje dotyczące krajów obcych na podstawie danych Eurostatu (Urząd Statystyczny Unii Europejskiej z siedzibą w Luksemburgu).

Jeżeli chodzi o najcięższe kategorie przestępstw seksualnych to liczba zgwałceń w 2015 r. była najniższa w całym ostatnim 25-leciu (zob. tabela nr 1 i wykres nr 1); liczba przestępstw polegających na seksualnym wykorzystaniu małoletniego poniżej 15 lat utrzymywała się niezmiennie na tym samym poziomie od wejścia w życie kodeksu karnego z 1997 r., w ostatnich latach wyraźnie maleje, zaś np. kazirodce obcowanie to absolutny margines – kilkadziesiąt stwierdzanych rocznie przestępstw i udział w całej przestępczości seksualnej w okolicach 0,5–1% (zob. rys. nr 1, 2 i 3); nie można też mówić o żadnym praktycznie wzroście biorąc pod uwagę ogólną, całkowitą liczbę przestępstw z rozdziału XXV k.k.: w 2010 i 2011 r. liczba wszystkich stwierdzonych przestępstw z tego rozdz. (tzw. przestępstw seksualnych) była niższa od liczby stwierdzonych przestępstw

w roku uchwalenia obecnie obowiązującego kodeksu karnego, a w roku 2015 spadła do poziomu sprzed uchwalenia tego kodeksu.

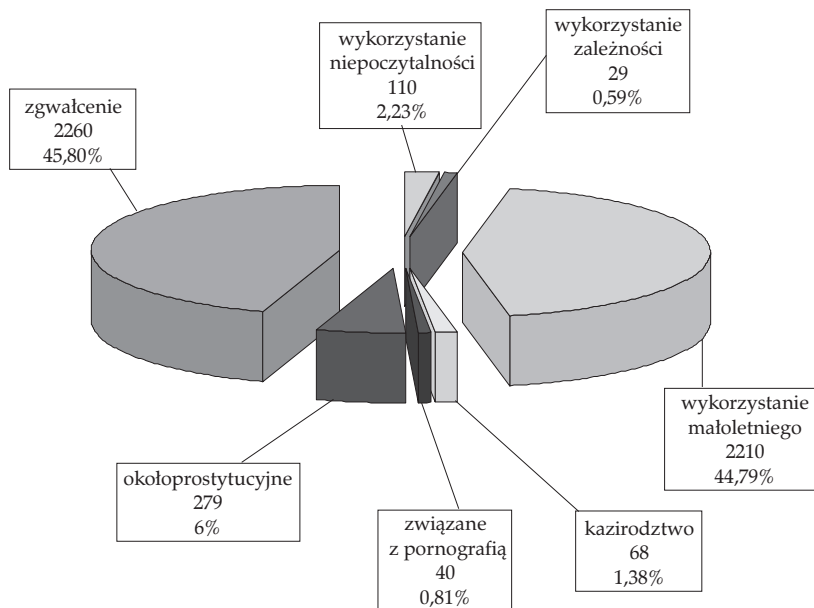
Gdyby to rzeczywiste rozmiary przestępczości seksualnej, jej dynamika wzrostu i struktura miały decydować, to większość zmian dokonanych w przepisach rozdz. XXV k.k. pozbawiona była uzasadnienia. Struktura przestępczości seksualnej i jej zmiany na przestrzeni ostatnich lat ukazują rys. od 1 do 5. Zgwałcenie i seksualne wykorzystanie małoletniego poniżej 15 lat to do 2011 r. niezmiennie ok. 75% wszystkich przestępstw seksualnych, a obecnie nadal ponad połowa seksualnych nadużyć (51% w 2016 r.).

Wykres 1. Rozmiary przestępczości seksualnej w Polsce ogółem w latach 1989–2017 (przestępstwo z rozdz. XXV k.k.)

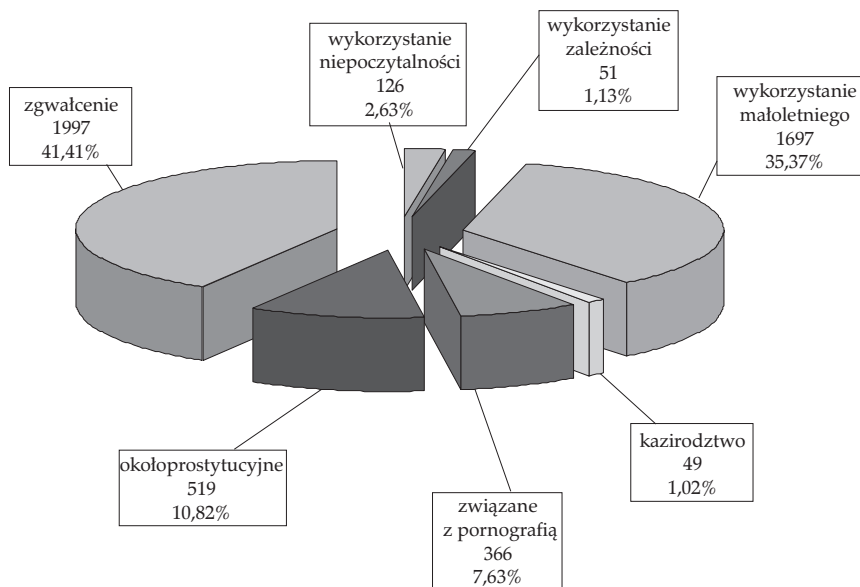
Źródło: opracowanie własne.

Najmniejszy udział w stwierdzonych przestępstwach seksualnych równie niezmiennie ma kazirodztwo (maksymalnie od 0,5 do ok. 1%) oraz seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia (art. 199 k.k.) – od 0,5 do 1,13%. Od czasu uchwalenia kodeksu karnego z 1997 r. daje się zauważyć wzrastający w strukturze przestępstw seksualnych tych, które związane są z naruszaniem zakazów dotyczących pornografii: od 0,81% w 1997 r., poprzez 7,63% w 2005 r., do 13% w 2011 r. i 37% w 2016 r. Dający się zauważyć wyraźny wzrost w tej kategorii przestępstw po 2005 r. wiązać należy raczej z bardziej restrykcyjną polityką kryminalną i bardziej surowymi przepisami (art. 202 k.k. nowelizowany był już 3 razy, za każdym razem poszerzając katalog zabronionych zachowań i surowość zagrożeń) niż z rzeczywistym zagrożeniem wynikającym z wzbierającej fali zakazanych treści pornograficznych.

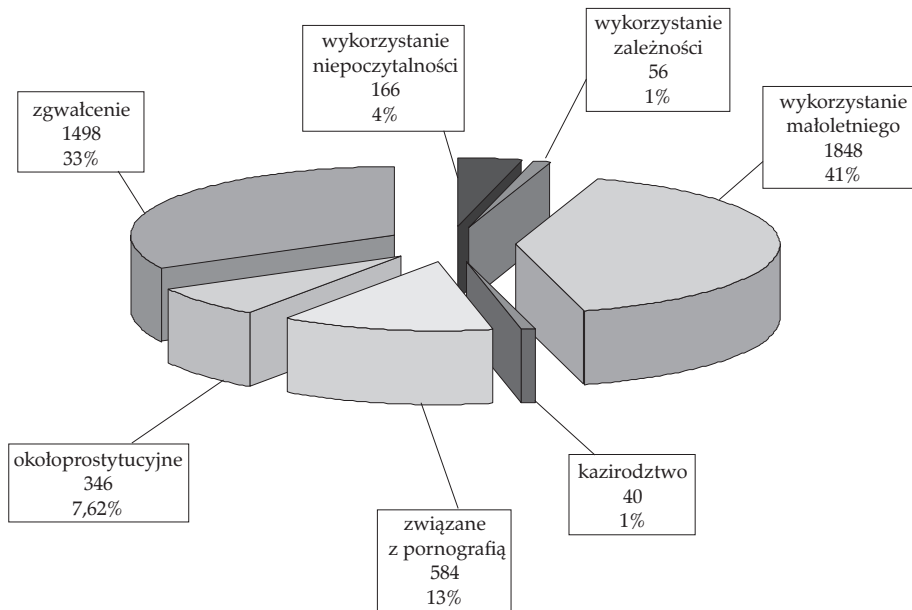
Rys. 1. Struktura przestępczości seksualnej w Polsce w 1997 r. – liczba przestępstw stwierdzonych; odsetek

Źródło: opracowanie własne.

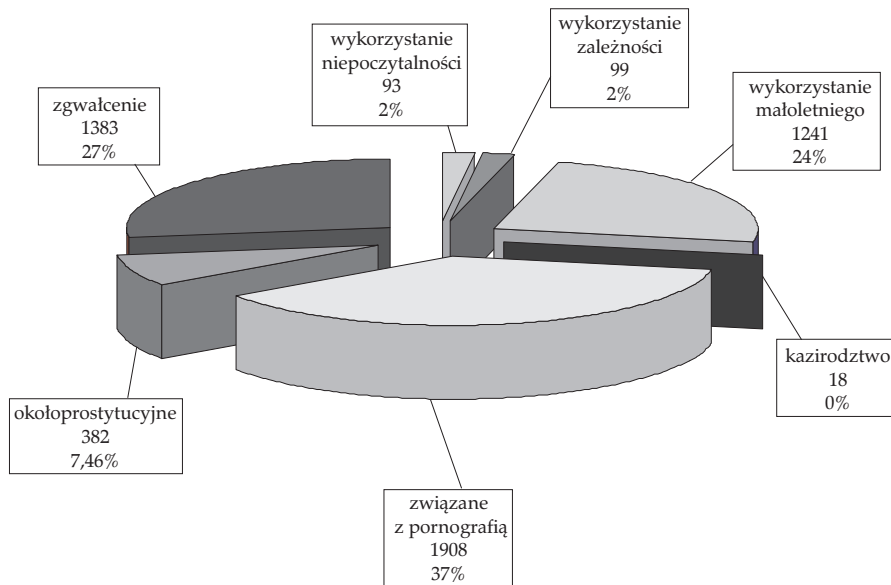
Rys. 2. Struktura przestępczości seksualnej w Polsce w 2005 r. – liczba przestępstw stwierdzonych; odsetek

Źródło: opracowanie własne.

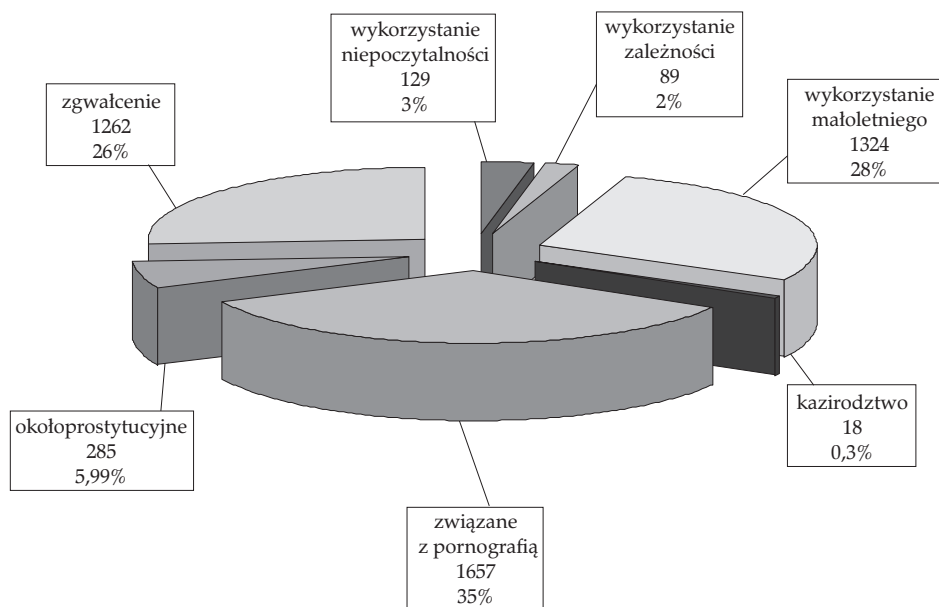
Rys. 3. Struktura przestępczości seksualnej w Polsce w 2011 r. – liczba przestępstw stwierdzonych; odsetek

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4. Struktura przestępczości seksualnej w Polsce w 2016 r. – liczba przestępstw stwierdzonych; odsetek

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 5. Struktura przestępczości seksualnej w Polsce w 2017 r. – liczba przestępstw stwierdzonych; odsetek wszystkich przestępstw z rozdz. XXV k.k.

Źródło: opracowanie własne.

Wzrostu zagrożenia przestępczością seksualną nie potwierdza również liczba prawomocnie skazanych w ostatnich latach. Przykładowo, z art. 200 k.k. prawomocnie skazano w 1999 r. – 529 osób, w 2000 r. – 458, w 2001 r. – 526, w 2002 r. – 503, w 2003 r. – 575, w 2004 r. – 914, w 2005 r. – 749, w 2006 r. – 722 osoby, w 2007 r. – 666 osób, a w 2008 r. – 808 osób. Natomiast z art. 197 § 3 k.k. prawomocnie skazano w 2001 r. – 169 osób, w 2002 r. – 186, w 2003 r. – 212, w 2004 r. – 210, w 2005 r. – 182, w 2006 r. – 152 osoby, w 2007 r. – 147 osób, a w 2008 r. – 143 osoby⁸. Za wszystkie przestępstwa z rozdz. XXV k.k. prawomocnie skazano: w 2003 r. – 1807 osób, w 2004 r. – 2538 osób, w 2005 r. – 2315 osób, w 2006 r. – 2032 osób, w 2007 r. – 1851 osób, a w 2008 r. – 2259 osób.

Tymczasowo aresztowanych i skazanych za wszystkie przestępstwa seksualne w zakładach karnych było: w 2002 r. – 3519 osób, w 2003 r. – 3692, w 2004 r. – 3583, w 2005 r. – 3658, w 2006 r. – 3852, w 2007 r. – 3676, w 2008 r. – 3365, w 2009 r. – 3711 osób, w 2010 r. – 3418 osób, a w 2011 r. – 3374 osoby, co stanowiło 4,15% wszystkich osadzonych (zob. tabela nr 2)⁹. W ciągu ostatnich 10 lat liczba

⁸ Na podstawie danych uzyskanych z Ministerstwa Sprawiedliwości.

⁹ Na podstawie danych uzyskanych z CZSW. Stany na koniec każdego roku uwzględniają oskarżonych i skazanych za popełnienie przestępstw seksualnych z rozdz. XXV k.k. z 1997 r. i z art. 168 k.k. z 1969 r., przebywających we wszystkich jednostkach penitencjarnych.

skazanych i tymczasowo aresztowanych za przestępstwa seksualne nie wzrosła i mamy do czynienia raczej z trendem stabilizacyjnym niż z wyraźną zmianą w tym zakresie.

Tabela 4. Skazani i tymczasowo aresztowani za przestępstwa seksualne z rozdz. XXV k.k., przybywający w polskich zakładach karnych w latach 1998–2017

Rok	Art. 168 § 1 i 2 k.k. z 1969 r.	Art. 197 § 1	Art. 197 § 2	Art. 197 § 3	Art. 197 § 4	Art. 198–204	Ogółem z rozdz. XXV k.k.
2017	1	1439	119	544	53	1261	3417
2016	2+1	1229	93	569	66	1043	3000
2015	6+1	1134	79	617	82	965	2877
2014	5+1	1222	80	735	×	1034	3077
2013	10+2	1320	95	741	×	998	3166
2012	15+5	1460	105	730	×	1036	3348
2011	13+3	1494	95	718	×	1051	3374
2010	10+9	1482	143	686	×	1088	3418
2009	14+9	1621	126	706	×	1235	3711
2008	11+11	1363	188	619	×	1173	3365
2007	28+17	1405	232	647	×	1347	3676
2006	45+18	1504	234	750	×	1301	3852
2005	51+27	1383	197	767	×	1233	3658
2004	64+41	1337	181	846	×	1114	3583
2003	109+62	1390	179	930	×	1022	3692
2002	170+91	1292	151	852	×	963	3519
2001	270+151	1088	158	785	×	844	3296
2000	435+225	907	161	636	×	665	3029
1999	606+321	524	81	361	×	365	2258
1998	1346+790	155	16	98	×	131	2536

Źródło: opracowanie własne.

W 2016 r. na 3000 osadzonych za przestępstwa seksualne było jedynie 17 kobiet, z czego 7 odbywało karę za zgwałcenie. Skazanych zakwalifikowanych do oddziałów terapeutycznych w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych było na dzień 31 grudnia 2016 r. – 297, zaś na dzień 31 grudnia 2017 – 326 (w tym ani jednej kobiety). Według najnowszych danych, w dniu 30 czerwca 2018 r. skazanych zakwalifikowanych do oddziałów terapeutycznych w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych było 341, w tym nadal ani jednej kobiety. W 2017 r. osadzonych w zakładach karnych było ogółem 73 822 (31 grudnia

2017 r.), w tym za przestępstwa seksualne (z rozdz. XXV k.k.) 3417 osób, z tego zaledwie 36 to kobiety (11 skazane za zgwałcenie, 25 za pozostałe przestępstwa z rozdz. XXV k.k.), a 75 osób to młodociani (56 skazanych za zgwałcenia i 19 za pozostałe przestępstwa z rozdz. XXV k.k.).

W dniu 31 grudnia 2017 r. 55 578 osób oczekiwało na odbycie wyroku w zakładzie karnym, jednak co symptomatyczne, wśród tej liczby było jedynie 226 sprawców przestępstw seksualnych. Należy przypomnieć, że nie wszystkie przestępstwa z rozdz. XXV k.k. mają charakter seksualnych wymuszeń. Tylko część z nich związana jest z użyciem przemocy. Porównując liczbę osadzonych sprawców przestępstw seksualnych z użyciem przemocy z danymi dotyczącymi innych krajów europejskich, okazuje się, że przy niezbyt wysokiej liczbie tych przestępstw (zob. dalej) w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych przebywa tyle osadzonych, co w krajach o najwyższym poziomie przestępczości seksualnej w Europie. W 2016 r. takich sprawców było osadzonych w Polsce 2425, a w tym samym czasie w Niemczech 2333, Anglii i Walii – 6596, Grecji – 208, Szwecji – 14, Bułgarii – 225, Czechach – 199, Danii – 60.

Średni wymiar kary pozbawienia wolności prawomocnie orzeczonej wobec dorosłych sprawców wyniósł w 2003 r., w zakresie wszystkich przestępstw z rozdz. XXV k.k.: 25,7 miesiąca (w tym: bez zawieszenia – 32,9, z zawieszeniem 16,2) i odpowiednio w 2008 r.: [26,3–35,9–17,5]¹⁰. Dla porównania: w 2003 r. średni wymiar kary za przestępstwa z rozdz. XIX k.k. (przeciwko życiu i zdrowiu) wyniósł 14,5 [12,6] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 33,0 [27,6] i z zawieszeniem 11,1 [10,0]), a za przestępstwa przeciwko mieniu odpowiednio: 13,6 [12,3] – 19,3 [17,6] i 12,1 [11,1]. Dane te wskazują, że przestępstwa seksualne spotykają się ze szczególnie surową reakcją karną w porównaniu do innych przestępstw, która dodatkowo w ostatnich latach zdecydowanie narastała, czego nie można zaobserwować w stosunku do innych kategorii przestępstw.

Za czyn z art. 197 §1 k.k.: 26,1 [33,6] miesięcy (w tym bez zawieszenia – 32,2 [39,2] i z zawieszeniem – 17,2 [20,8]), za czyn z art. 197 § 2 k.k.: 16,7 [18,7] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 19,4 [24,9], a z zawieszeniem – 15,0 [14,7]), za czyn z art. 197 § 3 k.k.: 35,5 miesiąca [43,4] (w tym bez zawieszenia – 39,0 [45,5] i z zawieszeniem 20,8 [20,3]), za czyn z art. 197 § 3 w zw. z art. 197 § 1 k.k.: 40,3 [45,5] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 44,4, z zawieszeniem – 21,0), za czyn z art. 197 § 3 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k.: 24,9 miesiąca (w tym: bez zawieszenia – 26,1, z zawieszeniem – 21,0). W 2008 r. średni wymiar kary pozbawienia wolności za czyn z art. 197 § 4 k.k. wyniósł 93,8 miesiąca. Jednak Polska należy do krajów, w których orzeka się za zgwałcenie najwięcej kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania – ok. 40% wszystkich orzeczanych kar za zgwałcenie. Zbliżona struktura występuje w Portugalii (37%), Czechach

¹⁰ Niżej w nawiasach kwadratowych podano dane za 2008 r.

(41%), Niemczech (42%) i Finlandii (47%). Krajem, gdzie orzeka się w Europie za zgwałcenie najwięcej kar pozbawienia wolności w zawieszeniu, jest Grecja – 81% (14% – ograniczenie wolności, 5% – grzywna). Na drugim biegunie są kraje, w których stosuje się najsurowsze w Europie kary za zgwałcenie: w Irlandii Północnej – 100% kar bezwzględnego pozbawienia wolności, w Bułgarii 98% takich kar, Anglii i Walii – 93%, Szkocji – 91%, Holandii – 88%, Szwecji – 87%, Francji – 81%. Na tle państw europejskich Polska lokuje się wśród krajów o umiarkowanej polityce karnej wobec sprawców zgwałcenia, zarówno biorąc pod uwagę strukturę orzekanych kar (ich rodzaje), jak i ich długość. W Polsce większość kar pozbawienia wolności (81%) za zgwałcenia orzekanych jest w granicach od 1 roku do 5 lat. Podobnie jest w Czechach, Niemczech, Chorwacji, Bułgarii, Szwecji i Finlandii. Kary powyżej 5 lat pozbawienia wolności to ok. 15% orzekanych kar, zaś kary poniżej 1 roku to ok. 3%.

Za czyn z art. 198 k.k. średni wymiar kary pozbawienia wolności wyniósł: 20 [20,5] miesięcy (w tym: bez zawieszenia – 26,3 [25,6] i z zawieszeniem – 16,1 [17,5]).

Za czyn z art. 199 k.k. średni wymiar kary wyniósł: 13,5 [36] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 27,0 i z zawieszeniem – 10,1). W 2008 r. średni wymiar kary pozbawienia wolności za czyn z art. 199 § 1 k.k. wyniósł 12,4 miesiąca, z art. 199 § 2 k.k. wyniósł 15,8 (w tym bez zawieszenia – 12,0 i z zawieszeniem – 18,3), a z art. 199 § 3 k.k. wyniósł 14,5 miesiąca.

Za czyn z art. 200 § 1 k.k. średni wymiar kary pozbawienia wolności wyniósł: 24,5 [26,5] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 31,2 [33,6] i z zawieszeniem – 16,3 [20,3]), a za czyn z art. 200 § 2 k.k.: 21 [21,6] miesięcy.

Za czyn z art. 201 k.k. średni wymiar kary wyniósł: 15,0 [17,4] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 21,0 [25,3] i z zawieszeniem – 13,5 [14,6]).

Za czyn z art. 202 § 2 k.k. średni wymiar kary wyniósł w 2003 r.: 11,1 miesiąca [11,1] (w tym bez zawieszenia – 12,0 [12,0] i z zawieszeniem – 11,0 [11,0]), z art. 202 § 3 k.k.: 12,2 miesiąca [15,3]. W 2008 r. za czyn z art. 202 § 4 k.k. średni wymiar kary wyniósł: 19,8 miesiąca (w tym bez zawieszenia – 42,9 i z zawieszeniem – 13,6), a za czyn z art. 202 § 4a k.k.: 12, 6 miesiąca (w tym bez zawieszenia – 17,0 i z zawieszeniem – 12,5).

Za czyn z art. 203 k.k. w 2003 r. średni wymiar kary pozbawienia wolności wynosił: 20,7 [19,2] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 23,3 [22,1] i z zawieszeniem – 17,7 [15,2]).

Za czyn z art. 204 § 1 k.k. średni wymiar kary kształtował się następująco: 11,8 [13,5] miesiąca (w tym bez zawieszenia 10,5 [18,6] – i z zawieszeniem – 12,0 [12,0]); za czyn z art. 204 § 2 k.k.: 13,1 [13,9] miesiąca (w tym bez zawieszenia 15,3 [15,0] – i z zawieszeniem 12,6 [13,5]); za czyn z art. 204 § 3 k.k.: 16,4 [17,0] miesiąca (w tym bez zawieszenia – 21,0 [12,0] i z zawieszeniem – 15,7 [17,6]). Za czyn z art. 204 § 4 k.k.: 18 [16] miesięcy pozbawienia wolności.

2. Informacje statystyczne dotyczące zgwałcenia

Szczegółowe dane z zakresu statystyki kryminalnej w sprawach o zgwałcenie, z lat poprzedzających wejście w życie k.k. z 1969 r., zostały zaprezentowane przez Juliusz Leszczyńskiego. W 53 tablicach autor ten uwzględnił informacje o wykształceniu, zawodzie, pochodzeniu społecznym, stanie cywilnym, majątkowym i wieku skazanych, o miesiącach, a nawet godzinach, w których dopuszczano się zgwałcenia¹¹. Opracowanie to jest niezwykle cenne i pozwala na dokonywanie porównań z wynikami badań dotyczących lat 1989–2017.

Wbrew wyrażanym niekiedy opiniom liczba stwierdzonych zgwałceń nie uległa jakiemuś wydatnemu zwiększeniu w ostatnich latach¹². Podzielałam pogląd, że liczba przestępstw wykazywanych w oficjalnych statystykach pozostaje w pewnej mierzalnej relacji do liczby przestępstw faktycznie popełnianych¹³. Biorąc pod uwagę procent niezgłaszanych zgwałceń, który wynosi ok. 90%, szacunkowe określenie ich liczby w każdym roku wymaga pomnożenia podanych niżej (w tabeli nr 3) wartości przez 10. Przykładowo można szacować, że w 1999 r. popełniono w Polsce ok. 20 tys. przestępstw zgwałcenia, a w 2011 r. ok. 15 tys. Oznacza to, że każdego dnia zgwałconych zostaje ok. 55 osób, co daje 2,28 osoby na godzinę. Wyprowadzanie tezy o dużej dynamice wzrostu przestępstw zgwałcenia jest bardzo ryzykowne, wręcz nieprawdziwe. Gdyby przyjąć za podstawę liczbę stwierdzonych przestępstw w 1969 lub 1971 r., to okaże się, że w ciągu ostatnich 5 lat popełniono ich — biorąc pod uwagę dane w liczbach bezwzględnych — nieco mniej każdego roku. Jeżeli zaś porównywać współczynnik na 100 tys. mieszkańców, to spadek jest znaczny: z 6,9 w 1971 r. i 6,8 w 1972 r. do 5,2 w 1999 r. Nigdy zaś, w okresie 45 lat, wskaźnik ten nie osiągnął poziomu z roku 1973 (7,4), w którym popełniono 2474 zgwałceń. Tym bardziej należy zachować powściągliwość w formułowaniu tez na podstawie danych wyłącznie z okresów kilku- lub kilkunastoletnich.

¹¹ Zob. J. Leszczyński, *Przestępstwo zgwałcenia w Polsce*, Warszawa 1973, s. 185–252.

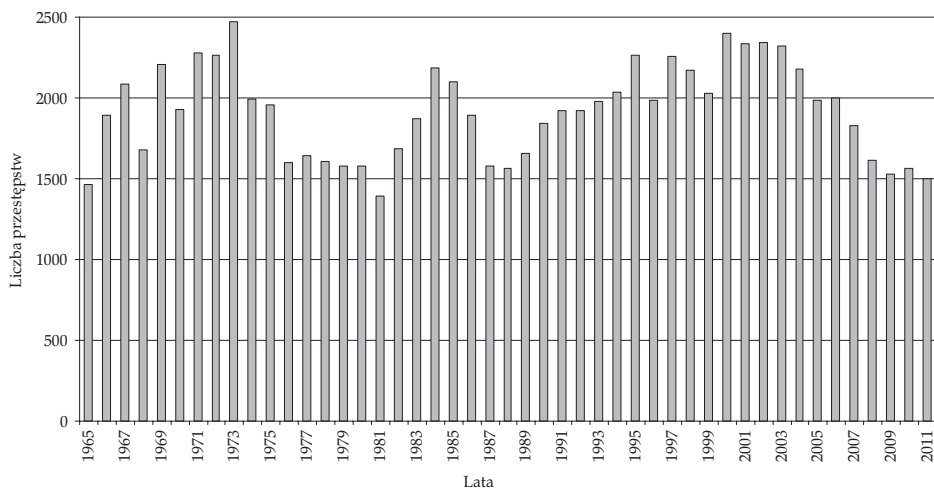
¹² Szczegółowe dane statystyczne dotyczące zgwałceń w latach 1970–1981 zostały zaprezentowane przez E. Bieńkowską. Zob. E. Bieńkowska: *Wpływ zachowania ofiary na rozstrzygnięcie sprawy o zgwałcenie*, Wrocław–Warszawa 1984, s. 34–56.

¹³ Por. J. Jasiński: *Statystyka kryminalna a badania rzeczywistych rozmiarów przestępczości*, „Problemy Kryminalistyki” 1959, nr 19.

Tabela 5. Liczba stwierdzonych zgwałceń w Polsce w latach 1965–2017 (do 1998 r. – art. 168 d.k.k.; obecnie art. 197 k.k.)

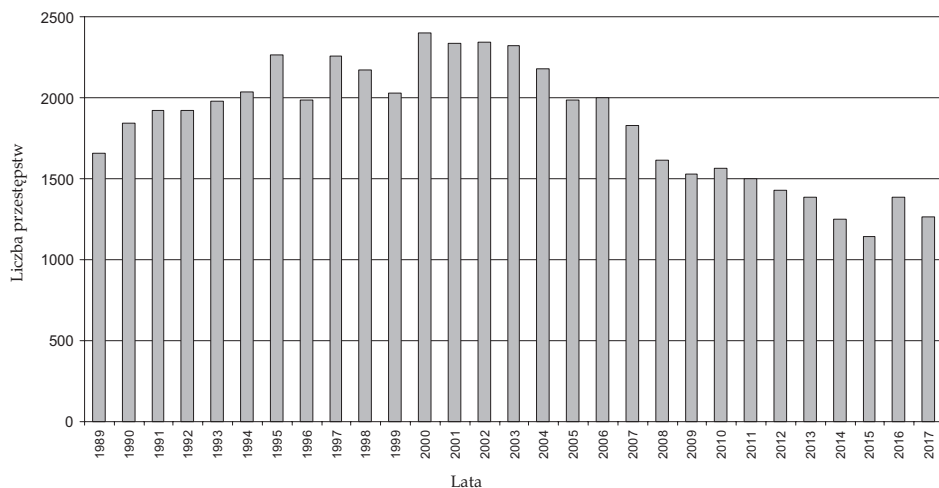
Rok	Liczba zgwałceń	Rok	Liczba zgwałceń	Rok	Liczba zgwałceń
1965	1462	1983	1875	2001	2339
1966	1895	1984	2184	2002	2345
1967	2084	1985	2102	2003	2322
1968	1675	1986	1896	2004	2176
1969	2208	1987	1578	2005	1987
1970	1926	1988	1564	2006	2001
1971	2280	1989	1660	2007	1827
1972	2265	1990	1840	2008	1611
1973	2474	1991	1921	2009	1530
1974	1996	1992	1919	2010	1567
1975	1957	1993	1976	2011	1498
1976	1599	1994	2039	2012	1432
1977	1644	1995	2267	2013	1383
1978	1605	1996	1985	2014	1249
1979	1578	1997	2260	2015	1144
1980	1576	1998	2174	2016	1383
1981	1395	1999	2029	2017	1262
1982	1684	2000	2399	2018	?

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 2. Liczba stwierdzonych zgwałceń w Polsce w latach 1965–2011 (obecnie art. 197 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 3. Liczba stwierdzonych zgwałceń w Polsce w latach 1989–2017 (obecnie art. 197 k.k. do 1998 r. art. 168 d.k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela nr. Zgwałcenie z art. 197 k.k.; przestępstwa stwierdzone, wykryte oraz procent wykrywalności

Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	% wykrycia	Średni procent wykrywalności wszystkich przestępstw
2017	1262	1 050	82,7	71,7
2016	1383	1 116	80,5	66,5
2015	1144	896	77,6	64,7
2014	1249	983	78,1	65,2
2013	1362	1 164	84,1	67,0
2012	1432	1209	83,3	67,8
2011	1498	1230	80,1	68,7
2010	1567	1305	82,3	67,9
2009	1530	1268	82,6	67,1
2008	1611	1315	81,1	65,9
2007	1827	1549	84,2	64,6
2006	2001	1665	82,7	62,4
2005	1987	1678	84,1	58,6
2004	2176	1818	82,7	56,2
2003	2 322	2 021	85,7	55,2
2002	2 345	2 032	85,3	54,9
2001	2 339	1 972	83,9	53,8
2000	2 399	2 075	85,9	47,8
1999	2 029	1 715	83,7	45,0

Tabela 7. Wykrywalność i struktura przestępstwa zgwałcenia w Polsce, w latach 1999–2011

Rok	Wykrywalność w %	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych		
			197 § 1 i 2	197§3 i 4	ogółem
2011	80,1	1784	1498		1498
2010	82,3	1759	1567		1567
2009	82,6	1816	1429	101	1530
2008	81,1	2041	1526	85	1611
2007	84,2	2027	1707	120	1827
2006	82,7	2212	1829	172	2001
2005	84,1	2137	1773	214	1987
2004	82,7	2126	1962	214	2176
2003	85,7	2084	2033	289	2322
2002	85,3	1972	2088	257	2345
2001	83,9	1947	2016	323	2339
2000	85,9	1999	2008	391	2399
1999	83,7	1803	1740	289	2029

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość sprawców zgwałcenia jest identyfikowana i ustalana. Wykrywalność sprawców zgwałcenia jest ponadprzeciętna, tzn. wyższa od wykrywalności ogółem dla wszystkich przestępstw (zob. tabela nr 6). Wynosi ok. 80% i jest stabilna od wielu lat. Jeżeli chodzi o pozostałe przestępstwa z rozdz. XXV k.k., to biorąc pod uwagę dane za lata 2013–2017, prawie 100% wykrywalności dotyczy art. 199 § 1, 2 i 3 k.k. Najniższy odsetek wykrywalności występuje w przypadku art. 202 § 1 k.k. (ok. 70%) oraz art. 200a i 200b k.k. (ok. 60%).

Tabela 8. Podejrzani o zgwałcenie według płci w latach 1992–2011

Rok	Podejrzani ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2011	893	13	880
2010	833	11	822
2009	950	15	935
2008	1021	7	1014
2007	1111	15	1096
2006	1215	10	1205
2005	1183	10	1173
2004	1253	8	1.245
2003	1449	13	1436
2002	1476	17	1459
2001	1524	12	1512

Rok	Podjezrzani ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2000	1481	12	1.469
1999	1306	9	1297
1998	1412	13	1399
1997	1631	8	1623
1996	1388	8	1380
1995	1692	4	1688
1994	1609	13	1596
1993	1381	27	1354
1992	1242	22	1220

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Podjezrzani o zgwałcenie według płci w latach 2013–2017

Art. k.k.	2013		2014		2015		2016		2017	
	kobie- ty	męż- czyźni	kobie- ty	męż- czyźni	kobie- ty	męż- czyźni	kobie- ty	męż- czyźni	kobie- ty	męż- czyźni
197 § 1	-	402	1	419	-	343	1	369	2	397
197 § 2	2	179	2	179	1	181	4	217	3	197
197 § 3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
197 § 3 pkt 1	-	36	2	50	4	57	5	53	2	34
197 § 3 pkt 2	2	42	-	43	-	54	-	51		63
197 § 3 pkt 3	1	12	-	11	1	15	1	11		14
197 § 4	-	1	-	6	-	1	-	3		1

Źródło: opracowanie własne.

Wśród podejrzanych o popełnienie przestępstwa zgwałcenia kobiety stanowią jedynie 1–2% wszystkich podejrzanych. Sprawcami zgwałcenia są prawie zawsze mężczyźni. Właściwie dotyczy to wszystkich przestępstw z rozdz. XXV k.k., za wyjątkiem przestępstw okołoprostytycyjnych z art. 204 k.k. Wśród tych przestępstw odsetek podejrzanych kobiet to ok. 50%. Jeżeli chodzi o miejsce zatrudnienia i wykonywane zajęcia (pracę) przez sprawców zgwałcenia oraz innych przestępstw z rozdz. XXV k.k., to statystyki policyjne za lata 2013–2017 właściwie nie uwzględniały tych danych (pole nie było obowiązkowe do wypełnienia).

Tabela 10. Nietrzeźwi sprawcy zgwałcenia w latach 1999–2012

Rok	Podejrzani					
	dorośli			nieletni		
	ogółem	liczba podejrzanych z ustaloną trzeźwością	– w tym nietrzeźwi	Ogółem	liczba podejrzanych z ustaloną trzeźwością	– w tym nietrzeźwi
2012	749	353	227	106	32	9
2011	766	343	245	127	32	7
2010	768	374	250	73	29	14
2009	852	447	288	98	36	9
2008	924	462	307	97	32	8
2007	857	476	321	99	52	8
2006	1.056	609	409	159	60	17
2005	1.089	601	403	94	48	13
2004	1.153	671	441	100	41	10
2003	1.311	742	467	138	65	17
2002	1.304	809	537	172	101	22
2001	1.343	772	521	181	105	21
2000	1.309	788	554	172	96	25
1999	1.172	673	500	134	71	26

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11. Podejrzani o zgwałcenie w stanie nietrzeźwości i odurzenia w latach 2013–2017

Art. k.k.	2013		2014		2015		2016		2017	
	nietrzeźwi	odurzeni	nietrzeźwi	odurzeni	nietrzeźwi	odurzeni	nietrzeźwi	odurzeni	nietrzeźwi	odurzeni
197 § 1	112	1	136	1	91		103	1	94	2
197 § 2	33		34		36		35		39	1
197 § 3			1							
197 § 3 pkt 1	19		14		16		17		3	
197 § 3 pkt 2	3		6		7		5		4	
197 § 3 pkt 3	1		2		4		4		2	
197 § 4	1		1						1	

Źródło: opracowanie własne.

Znaczny odsetek (liczba) nietrzeźwych bądź odurzonych narkotykami sprawców zgwałcenia jest bardzo charakterystyczny. W przypadku pozostałych przestępstw z rozdz. XXV k.k. jedynie wyjątkowo, w jednostkowych przypadkach,

podejrzani, a później ustaleni sprawcy, byli nietrzeźwi albo odurzeni. Jedynym wyjątkiem od tego są sprawcy czynów z art. 200 § 1 k.k., gdyż w tym przypadku liczba sprawców z zaburzonym stanem świadomości wynosi każdego roku ok. 40.

Tabela 12. Wybrane miejsca popełnienia przestępstwa zgwałcenia (liczba przestępstw stwierdzonych) w latach 2000–2010

Miejsce	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Budynek samodzielny	239	308	280	307	352	348	274	815	911	718	776
Budynek wielorodzinny	573	432	451	577	605	569	677				
Dom letni wypożyczynkowy	9	9	8	8	18	4	12	29	40	41	38
Centrum handlowe	2	0	2	3	0	1	5	11	9	5	–
Zakład usługowy	1	1	1	2	1	2	5	Brak danych			
Restauracja, bar, pub	10	7	12	13	15	16	38				
Sklep, butik	3	5	4	9	4	3	10				
Pociąg, wagon	2	3	2	2	4	6	2				
Hotel, zajazd	15	Brak danych						15	21	23	21
Komórka, piwnica, strych	Brak danych						25	29	33	35	62
Las, park							127	259	288	280	295
Ulica, droga							–	285	246	286	237
Cmentarz							–	3	1	5	9
Szkoła, internat							–	34	43	46	46

Źródło: opracowanie własne.

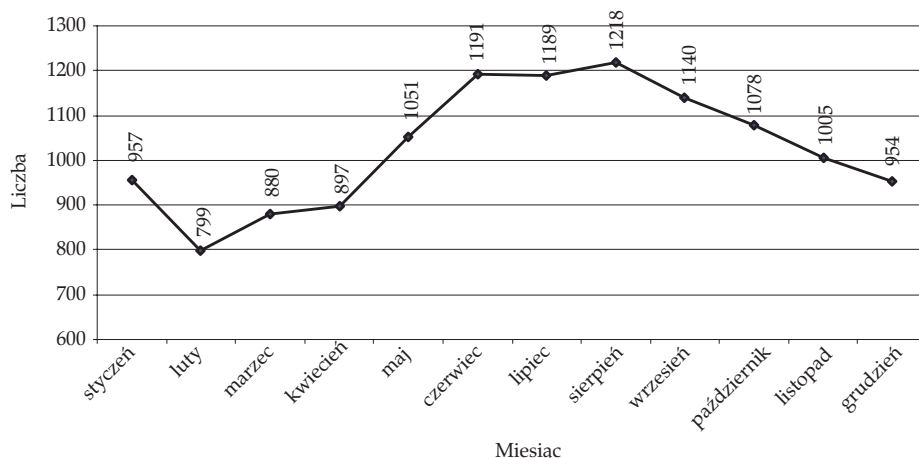
W latach następnym zmieniono nomenklaturę i system gromadzenia danych o miejscu popełnienia przestępstwa (podział na 16 grup, przy czym w każdej grupie znajduje się aż kilkanaście różnych miejsc), co właściwie uniemożliwia dokładne określenie miejsca popełnienia przestępstwa. Do większości zgwałceń dochodzi w budynkach (mieszkaniach) – ok. 60% odnotowanych miejsc (zob. tabela nr 12). W 2017 r. w budynkach mieszkalnych popełniono 3226 przestępstw z rozdz. XXV k.k., w 2016 r. – 3320, w 2015 r. – 1395, w 2014 r. – 2638, a w 2013 r. – 2371 przestępstw. Do znacznej liczby zgwałceń dochodzi też na tzw. wolnym powietrzu (las, park, droga) – ok. 30% odnotowanych miejsc. Pozostałe miejsca (obiekty sportowe i rekreacyjne, sklepy, warsztaty etc.) stanowią niewielki odsetek wśród miejsc, gdzie dochodzi do zgwałcenia – ok. 10%. Najmniej przestępstw seksualnych popełnianych jest w budynkach administracji publicznej (urzędach) oraz w miejscach kultu i im podobnych (kościół, klasztor, plebania, cmentarz). Nie zawsze statystyki odnotowują miejsce popełnienia tych przestępstw. Jako

swego rodzaju ciekawostkę, a przynajmniej nowość, jeżeli chodzi o miejsce popełniania przestępstw, należy odnotować, iż coraz więcej przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności jest popełnianych w sieci komputerowej (w Internecie lub innej sieci komputerowej). W 2017 r. w tzw. cyberprzestrzeni popełniono 1134 przestępstwa z rozdz. XXV k.k., w 2016 r. – 578 takich przestępstw, w 2015 r. – 162, w 2014 r. – 932, a w 2013 r. – 1158.

Tabela 13. Wszczęte postępowania karne o zgwałcenie w poszczególnych miesiącach roku w latach 2004–2009

Miesiąc/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
styczeń	137	166	150	198	176	130	957
luty	138	132	125	151	141	112	799
marzec	153	138	164	154	117	154	880
kwiecień	151	166	152	146	145	137	897
maj	180	176	190	204	160	141	1051
czerwiec	196	226	183	198	210	178	1191
lipiec	191	211	209	174	205	199	1189
sierpień	249	213	226	160	198	172	1218
wrzesień	220	208	208	161	185	158	1140
październik	172	169	213	184	174	166	1078
listopad	178	167	216	153	161	130	1005
grudzień	161	165	176	144	169	139	954

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 4. Liczba wszczętych postępowań karnych z art. 197 k.k. w latach 2004–2009 w poszczególnych miesiącach

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Wiek podejrzanych o zgwałcenie

Art. K.k.	2013						2014						2015					
	Wiek podejrzanych						Wiek podejrzanych						Wiek podejrzanych					
	17-20 lat	21-24 lat	25-29 lat	30-49 lat	< =16 lat	> = 50	17-20 lat	21-24 lat	25-29 lat	30-49 lat	< =16 lat	> = 50	17-20 lat	21-24 lat	25-29 lat	30-49 lat	< =16 lat	> = 50
197 § 1	30	51	66	167	27	61	45	39	58	201	19	58	32	30	51	165	13	52
197 § 2	21	17	17	70	30	26	27	14	23	52	30	35	14	13	21	61	35	38
197 § 3				1					1									
197 § 3 pkt 1	6	8	9	9	1	3	13	8	7	17	3	4	9	8	10	27	6	1
197 § 3 pkt 2	7	4	5	15	4	9	6	4	4	17	6	6	4	1	6	27	10	6
197 § 3 pkt 3	2		2	5	2	2	1	2		5	1	2	2	1	1	6	3	3
197 § 4				1			2			3		1				1		
Art. K.k.	2016						2017											
	Wiek podejrzanych						Wiek podejrzanych											
	17-20 lat	21-24 lat	25-29 lat	30-49 lat	< =16 lat	> = 50	17-20 lat	21-24 lat	25-29 lat	30-49 lat	< =16 lat	> = 50						
197 § 1	27	54	51	175	11	52	29	47	59	181	18	65						
197 § 2	18	16	32	85	25	45	17	18	17	76	21	51						
197 § 3																		
197 § 3 pkt 1	22	5	10	12	8	1	4	6	6	12	7	1						
197 § 3 pkt 2	5	5	4	21	7	9	2	8	10	23	8	12						
197 § 3 pkt 3		2		6	2	2	1	1		7	1	4						
197 § 4				3				1										

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej zgwałceń popełnianych jest w miesiącach letnich (lipiec, sierpień, wrzesień), najmniej w miesiącach zimowych (grudzień, styczeń, luty). Jest to wyraźnie zauważalna i powtarzalna każdego roku prawidłowość. Zapewne jest to związane z uwarunkowaniami klimatycznymi oraz z przypadającym na miesiące letnie okresem urlopów i wakacji. Z dużą ostrożnością należałoby natomiast traktować poważnie wpływ temperatury na libido i wiązać to z liczbą popełnianych zgwałceń.

Podejrzani o zgwałcenia oraz sprawcy zgwałcenia mają najczęściej od 30 do 49 lat (zob. tabela nr 14). To prawidłowość, którą można obserwować na przestrzeni co najmniej ostatnich kilkunastu lat (od 1999 r.). W 2012 r. na ogólną liczbę 514 podejrzanych o zgwałcenie z art. 197 § 1 w wieku 30–49 lat było 240 osób. W dalszej kolejności największy udział w zgwałceniu mają osoby między 25 a 29 rokiem życia. Niejako na trzecim miejscu, w zależności od roku, znajduje się grupa sprawców w wieku od 21 do 24 lat albo w wieku powyżej 50 roku życia.

3. Informacje statystyczne na temat pozostałych przestępstw z rozdz. XXV k.k.

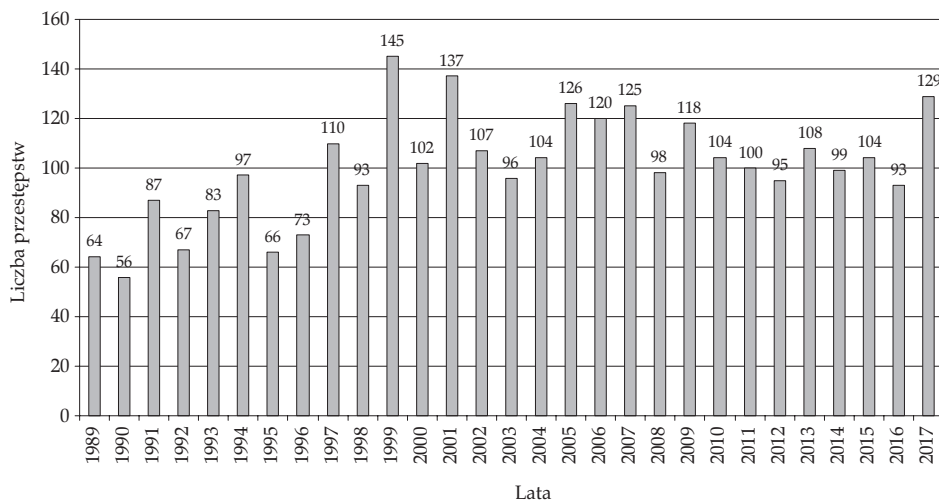
Zgwałcenie z art. 197 k.k. jest najpoważniejszym przestępstwem seksualnym. Dlatego nieprzypadkowo informacje statystyczne dotyczące tego czynu zabronionego (umieszczone powyżej) zajmują znaczną część tego opracowania. Jednak w rozdz. XXV k.k. znajdują się też inne przepisy typizacyjne (od art. 198 do art. 204), których znamiona konstytuują dalsze przestępstwa seksualne. Informacje statystyczne dotyczące tych przestępstw przedstawiam poniżej, ograniczając do niezbędnego komentarz do prezentowanych danych. Jestem pewien, że zamieszczenie w jednym opracowaniu takich informacji, aktualnych, zweryfikowanych i obejmujących kilkadziesiąt lat, jest samoistną wartością, która może i powinna być wykorzystana przy badaniach naukowych nad przestępczością seksualną w Polsce.

Przestępstwem seksualnym, które znajduje się poza rozdz. XXV k.k., jest niewątpliwie zabójstwo związane ze zgwałceniem (art. 148 § 2 pkt 2 k.k.) oraz zabójstwo motywowane seksualnie (art. 148 § 1 lub 2 k.k.) – dawniej zabójstwa takie nazywano zabójstwami z lubieżności. Statystyki policyjne odnotowują każdego roku od kilku do nawet kilkadziesiątu takich zabójstw. Ich wykrywalność wynosi od 80% do 100%. W 1997 r. popełniono 30 zabójstw o charakterze seksualnym (kwalifikowanych jeszcze na podstawie k.k. z 1969 r.), w 1998 r. 20 zabójstw o charakterze seksualnym (art. 148 § 1 k.k. z 1969 r.) i 4 zabójstwa o motywie seksualnym (art. 148 § 1 k.k. z 1997 r.), w 1999 r. odnotowano 28 zabójstw motywowanych seksualnie (art. 148 § 1 lub 2 k.k.), w 2000 r. – 28, w 2001 r. – 22, w 2002 r. – 22, w 2003 r. – 33, w 2004 r. – 25, w 2005 r. – 19, w 2006 r. – 22, w 2007 r. – 21,

w 2008 r. – 19, w 2009 r. – 14, w 2010 r. – 11, w 2011 r. – 14, w 2012 r. – 7, w 2013 r. – 11, w 2014 r. – 6, w 2015 r. – 6, w 2016 r. – 2, a w 2017 r. – 12 zabójstw o charakterze seksualnym.

Tabela 15. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania bezradności lub niepoczytalności w latach 1989–2017 (obecnie art. 198 k.k.)

Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba postępowań wszczętych
1989	64	2004	104	143
1990	56	2005	126	150
1991	87	2006	120	168
1992	67	2007	125	159
1993	83	2008	98	153
1994	97	2009	118	161
1995	66	2010	104	165
1996	73	2011	100	166
1997	110	2012	95	197
1998	93	2013	108	195
1999	145	2014	99	249
2000	102	2015	104	230
2001	137	2016	93	233
2002	107	2017	129	274
2003	96	2018	?	?

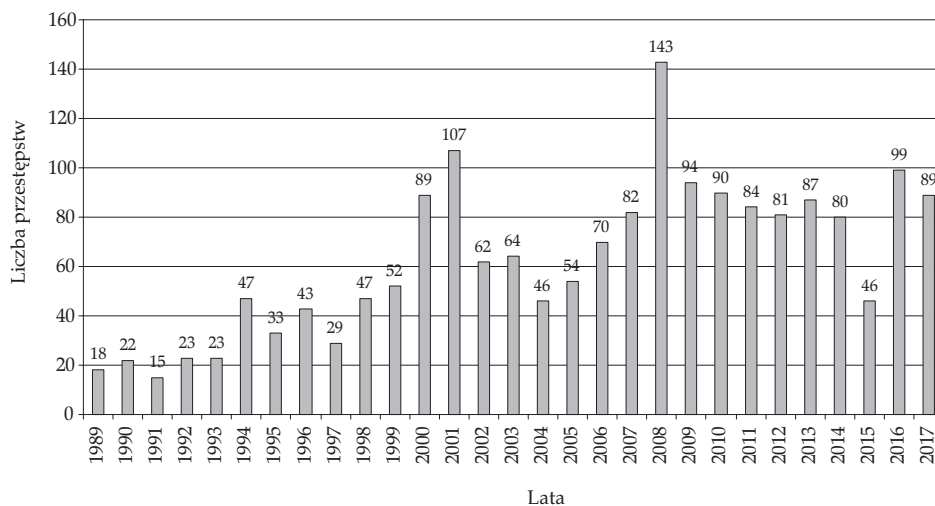

Wykres 5. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania bezradności lub niepoczytalności w Polsce w latach 1989–2017 (art. 198 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania stosunku zależności lub krytycznego położenia w latach 1989–2017 (obecnie art. 199 k.k.)

Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba postępowań wszczętych
1989	18	2004	46	225
1990	22	2005	54	64
1991	15	2006	70	69
1992	23	2007	82	78
1993	23	2008	143	69
1994	47	2009	94	71
1995	33	2010	90	84
1996	43	2011	84	56
1997	29	2012	81	78
1998	47	2013	87	87
1999	52	2014	80	112
2000	89	2015	46	96
2001	107	2016	99	102
2002	62	2017	89	119
2003	64	2018	?	?

Wykres 6. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania zależności (art. 199 k.k.) w latach 1989–2017

Źródło: opracowanie własne.

Liczba skazań na podstawie art. 170 k.k. z 1969 r. wahała się zawsze od kilku do kilkunastu rocznie, łącznie 51 skazań w latach 1970–1979, w 1980 r. nie odnotowano żadnego skazania, w 1981 r. — 5 skazań, w 1984 r. — 8 skazań¹⁴. Liczba prawomocnych skazań z art. 199 k.k. wynosiła: w 2003 r. — 18, w 2004 r. — 13, w 2005 r. — 15, w 2006 r. — 7 osób, w 2007 r. — 3 osoby, w 2008 r. — 1 osoba.

Tabela 17. Zestawienie porównawcze wieku małoletnich¹⁵, od którego osiągnięcia uzależniony jest brak karalności dobrowolnych czynności seksualnych z ich udziałem¹⁶

Lp.	Państwo	Stosunki heteroseksualne	Stosunki między mężczyznami	Stosunki między kobietami
1.	Albania	14	14	14
2.	Algieria	16	nielegalne	nielegalne
3.	Andora	16	16	16
4.	Arabia Saudyjska	zakaz cudzołóstwa ¹	nielegalne	nielegalne
5.	Argentyna	13–18	13–18	13–18
6.	Armenia	16	16	16
7.	Australia ²	16	16–18	16–18
8.	Austria	14	14 ³	14
9.	Belgia	16	16	16
10.	Białoruś	16	16	16
11.	Bośnia i Hercegowina	14	14	14
12.	Bułgaria	14	14	14
13.	Chorwacja	14	14	14
14.	Cypr	17	17	17
15.	Czarnogóra	14	14	14
16.	Czechy	15	15	15
17.	Dania	15	15	15
18.	Egipt	18	18	18
19.	Estonia	14	14	14
20.	Finlandia	16	16	16
21.	Francja	15	15	15
22.	Grecja	15	17	15
23.	Gruzja	16	16	16

¹⁴ Por. M. Filar, *Przestępstwa w dziedzinie stosunków seksualnych* [w:] *System prawa karnego. O przestępstwach w szczególności*, red. I. Andrejew, I. Kubicki, J. Waszczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1989, s. 186.

¹⁵ Tzw. wiek pełnoletności seksualnej – *age of consent*.

¹⁶ Opracowanie własne.

Lp.	Państwo	Stosunki heteroseksualne	Stosunki między mężczyznami	Stosunki między kobietami
24.	Hiszpania ⁴	13	13	13
25.	Holandia	12/16	12/16	12/16
26.	Indie	16	18	18
27.	Irlandia	15/17	15/17	15/17
28.	Islandia	15	15	15
29.	Izrael	16	16	16
30.	Japonia	13	13	13
31.	Kanada	14/16	18	14
32.	Kolumbia	14	14	14
33.	Korea Południowa	13	13	13
34.	Korea Północna	17	17	17
35.	Kosowo	14	14	14
36.	Kostaryka	15	nielegalne	nielegalne
37.	Liechtenstein	14	14	14
38.	Litwa	14	14	14
39.	Luksemburg	16	16	16
40.	Meksyk	12/18	12/18	12/18
41.	Monako	15	15	15
42.	Niemcy	14	14	14
43.	Nigeria	13	nielegalne	nielegalne
44.	Norwegia	14	14	14
45.	Nowa Zelandia	16	16	16
46.	Pakistan	18	nielegalne	nielegalne
47.	Polska	15	15	15
48.	Portugalia	14	14	14
49.	Rosja	16	16	16
50.	RPA	16	16	16
51.	Rumunia	14/15	nieokreślony	nieokreślony
52.	San Marino	14/16	14/16	14/16
53.	Serbia	14	14	14
54.	Słowacja	15	15	15
55.	Słowenia	15	15	15
56.	Sudan	zakaz cudzołóstwa	nielegalne	nielegalne
57.	Szwajcaria	16	16	16
58.	Szwecja	15	15	15

Lp.	Państwo	Stosunki heteroseksualne	Stosunki między mężczyznami	Stosunki między kobietami
59.	Tajlandia	15	15	15
60.	Tajwan	16	16	16
61.	Turcja	18	18	18
62.	USA ⁵	15–18	15–18/nielegalne	15–18/nielegalne
63.	Wenezuela	16	16	16
64.	Węgry	14	14	14
65.	Włochy ⁶	13/14	13/14	13/14
66.	Zjednoczone Emiraty Arabskie	zakaz cudzołóstwa	nielegalne	nielegalne

¹ Czynności seksualne dozwolone wyłącznie między małżonkami.

² W zależności od terytorium bądź stanu w Australii występują pewne różnice w tym zakresie.

³ Od 2002 r. Wcześniej – do 1971 r. stosunki homoseksualne były nielegalne, a do 2002 r. granica wieku dla takich stosunków wynosiła 18 lat.

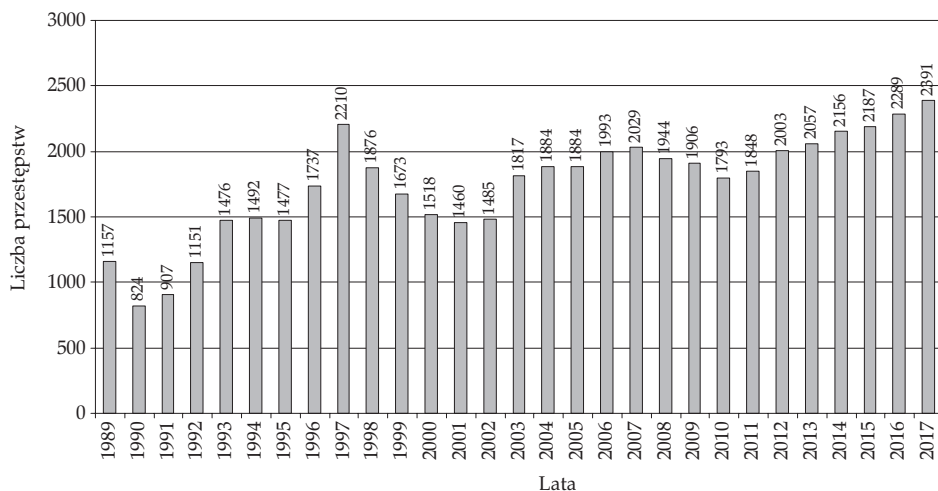
⁴ Do 1999 r. – 12 lat.

⁵ W zależności od regulacji stanowej.

⁶ 13 lat, o ile partner nie jest starszy o więcej niż 3 lata.

Tabela 18. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania małoletniego w Polsce w latach 1989–2017 (obecnie art. 200 § 1 k.k.; § 2 uchylony w 2014 r.)

Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Rok	Liczba postępowań wszczęte	Liczba przestępstw stwierdzonych
1989	1157	2004	1884	1923
1990	824	2005	1884	1697
1991	907	2006	1993	1687
1992	1151	2007	2029	1882
1993	1476	2008	1944	1683
1994	1492	2009	1906	1657
1995	1477	2010	1793	1532
1996	1737	2011	1848	1533
1997	2210	2012	2003	1344
1998	1876	2013	2057	1454
1999	1673	2014	2156	1104
2000	1518	2015	2187	1096
2001	1460	2016	2289	1241
2002	1485	2017	2391	1324
2003	1817	2018	?	?

Wykres 7. Liczba stwierdzonych przestępstw seksualnego wykorzystania małoletniego w Polsce w latach 1989–2017 (art. 200 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 19. Wiek podejrzanych o popełnienie przestępstwa z art. 200 § 1 k.k.; w latach 2013–2017

2013						2014					
17–20 lat	21–24 lat	25–29 lat	30–49 lat	<=16 lat	>= 50	17–20 lat	21–24 lat	25–29 lat	30–49 lat	<=16 lat	>= 50
148	75	61	223	143	116	143	73	58	226	146	119
2015						2016					
17–20 lat	21–24 lat	25–29 lat	30–49 lat	<=16 lat	>= 50	17–20 lat	21–24 lat	25–29 lat	30–49 lat	<=16 lat	>= 50
133	67	67	202	152	104	134	47	50	226	139	111
2017											
17–20 lat	21–24 lat	25–29 lat	30–49 lat	<=16 lat	>= 50						
118	63	46	235	147	145						

Tabela 20. Uwiedzenie małoletniego poniżej 15 lat za pomocą systemu teleinformatycznego – art. 200a § 1 i 2 k.k.; w latach 2010–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Wskaźnik wykrywalności w %
2017	676	626	496	79,1
2016	1058	339	233	68,5
2015	562	275	221	80,1
2014	156	129	96	73,8
2013	129	132	111	82,8
2012	84	74	61	80,3
2011	64	62	38	61,3
2010	34	6	2	33,3

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 21. Propagowanie pedofilii – art. 200b k.k.; w latach 2010–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Wykrywalność (w %)
2017	3	3	2	66,7
2016	9	0	0	0
2015	4	2	0	0
2014	6	4	2	50
2013	6	2	0	0
2012	12	7	4	57,1
2011	5	5	2	40
2010	2	0	0	0

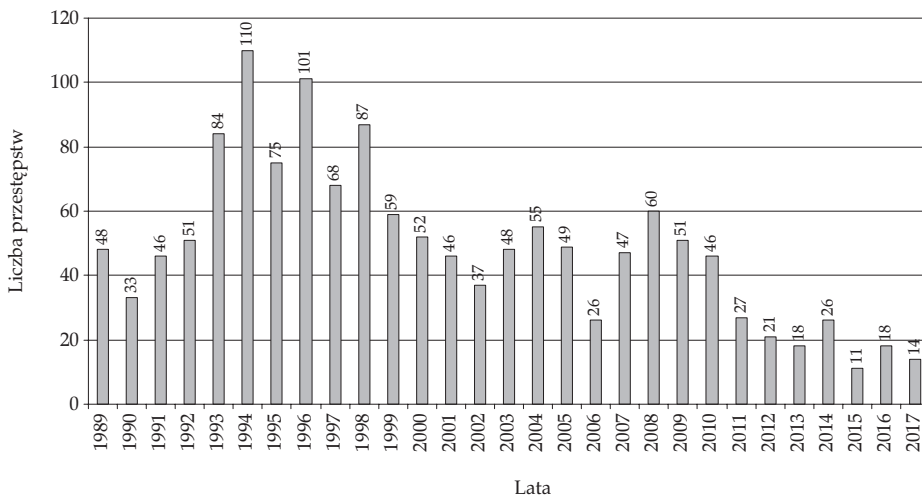
Źródło: opracowanie własne.

Tabela nr 22. Liczba stwierdzonych przestępstw kazirodztwa – art. 201 k.k.; w latach 1999–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2017	18	14
2016	33	18
2015	31	11
2014	41	26
2013	42	18
2012	40	21
2011	40	27
2010	46	135
2009	51	51

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2008	60	28
2007	51	47
2006	44	26
2005	51	49
2004	58	55
2003	52	48
2002	36	37
2001	34	46
2000	38	52
1999	43	59

Źródło: opracowanie własne.

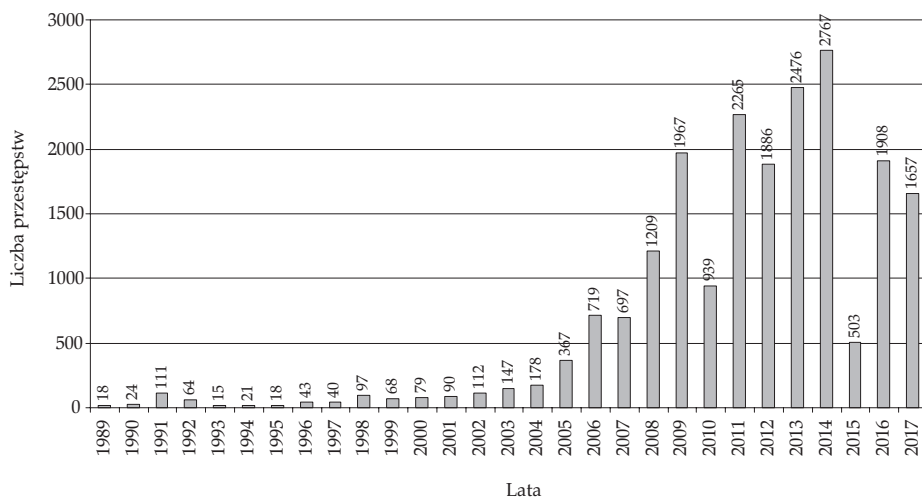
Wykres 8. Liczba stwierdzonych przestępstw kazirodztwa w Polsce w latach 1989–2017 (art. 201 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 23. Liczba wszczętych postępowań i stwierdzonych przestępstw związanych z pornografią (treściami pornograficznymi) – art. 202 § 1–4b k.k.; w latach 1999–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2017	552	1657
2016	530	1908
2015	475	503
2014	350	2767
2013	426	2476
2012	439	1886
2011	584	2265
2010	697	939
2009	909	1967
2008	722	1209
2007	589	697
2006	420	719
2005	318	367
2004	148	178
2003	80	147
2002	86	112
2001	48	90
2000	36	79
1999	33	68

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 9. Liczba stwierdzonych przestępstw związanych z pornografią w Polsce w latach 1989–2017 (art. 202 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Swoistym fenomenem jest odnotowany przez statystyki bardzo dynamiczny wzrost przestępstw związanych z pornografią. W czasach gdy absolutnie wszelkie przejawy pornografii były zakazane (w okresie obowiązywania k.k. z 1969 r.), odnotowywano zaledwie od kilkunastu do kilkudziesięciu przestępstw każdego roku (zob. tabela nr 23 oraz wykres nr 9). Liberalizacja przepisów dotyczących pornografii w k.k. z 1997 r. początkowo nie wpłynęła na liczbę stwierdzonych przestępstw tego rodzaju. Jednak zmiany w kodeksie karnym, dokonywane w obrębie art. 202 k.k. (począwszy od 2005 r.), a polegające na dodawaniu coraz to nowych typów przestępstw związanych z pornografią oraz coraz surowszych zagrożeń karnych, doprowadziły do sytuacji, w której przestępstwa dotyczące pornografii (treści pornograficznych) liczone są na tysiące i w strukturze przestępstw seksualnych w 2017 r. wysunęły się na pierwsze miejsce, stanowiąc 35% wszystkich popełnianych przestępstw seksualnych w Polsce (zob. rys. nr 5). Wydaje się, że mamy tu do czynienia z zaangażowaniem sił i środków wymiaru sprawiedliwości karnej nieproporcjonalnie wielkich w stosunku do społecznej szkodliwości czynów z art. 202 k.k.

Tabela 24. Liczba przestępstw zmuszania do prostytucji w Polsce – art. 203 k.k., w latach 1999–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2017	17	28
2016	14	25
2015	24	22
2014	30	30
2013	30	17
2012	28	26
2011	16	19
2010	23	28
2009	22	33
2008	19	35
2007	28	55
2006	33	42
2005	34	35
2004	40	46
2003	29	47
2002	24	63
2001	25	48
2000	25	26
1999	16	24

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 25. Zmuszanie do prostytucji w Polsce; liczba postępowań i przestępstw stwierdzonych – art. 203 k.k. – w latach 2004–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba postępowań zakończonych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Liczba wniosków o objęcie aktem oskarżenia
2017	17	15	28	27	–
2016	14	26	25	20	–
2015	24	24	22	22	9
2014	30	36	31	28	14
2013	30	35	18	15	5
2012	28	30	26	24	23
2011	16	21	19	19	19
2010	23	36	28	25	25
2009	22	23	33	32	32
2008	19	23	35	34	34
2007	28	32	55	51	43
2006	33	33	42	42	41
2005	34	38	35	32	32
2004	40	37	46	43	43

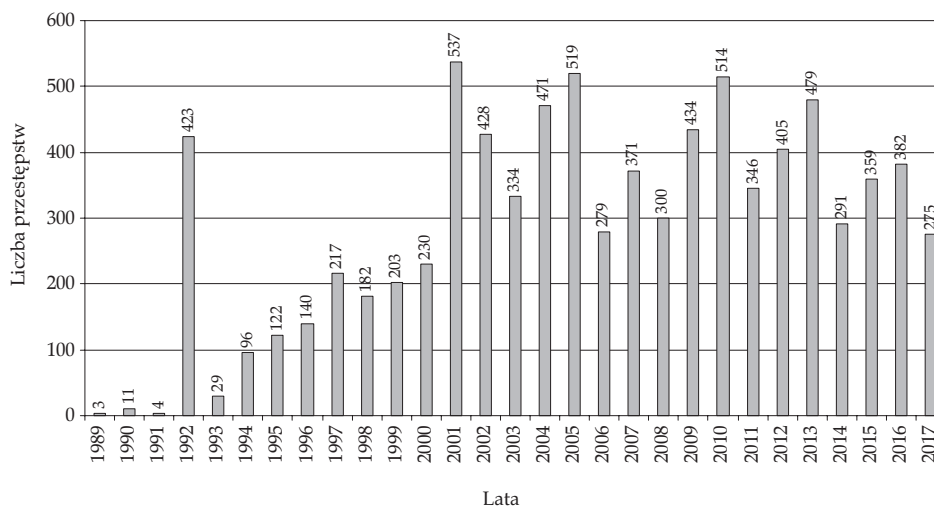
Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26. Liczba przestępstw tzw. ekonomicznej eksploatacja prostytucji w Polsce; art. 204 § 1–3 k.k.; w latach 1999–2017

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2017	91	247
2016	74	357
2015	107	337
2014	127	261
2013	153	462
2012	86	379
2011	85	328
2010	104	489
2009	85	401
2008	101	238
2007	81	316
2006	120	237
2005	128	484
2004	123	425
2003	124	287

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2002	112	364
2001	116	489
2000	123	204
1999	77	179

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 10. Liczba stwierdzonych przestępstw związanych z prostytucją w Polsce w latach 1989–2017 (łącznie art. 203 i 204 k.k.)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 27. Stręczyicielstwo, sutenerstwo, kuplerstwo, w tym również w stosunku do osób małoletnich w Polsce – art. 204 § 1–3 k.k.

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba postępowań zakończonych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Liczba wniosków o objęcie aktem oskarżenia
2017	91	110	247	243	?
2016	74	109	357	337	?
2015	107	122	341	331	53
2014	127	183	264	260	161
2013	153	159	452	444	155
2012	86	134	378	374	364
2011	85	142	327	319	315
2010	103	153	486	483	480
2009	83	131	395	391	388

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba postępowań zakończonych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Liczba wniosków o objęcie aktem oskarżenia
2008	95	145	235	233	231
2007	75	128	315	311	309
2006	113	144	234	229	224
2005	119	208	481	471	452
2004	114	168	419	410	409

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 28. Stręczycielstwo, sutenerstwo, kuplerstwo, wobec osób małoletnich w Polsce – art. 204 § 3 k.k.

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba postępowań zakończonych	Liczba przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw wykrytych	Liczba wniosków o objęcie aktem oskarżenia
2017	5	4	2	2	?
2016	4	7	5	5	?
2015	2	5	6	6	2
2014	5	9	10	11 (1 z lat wcześniejszych)	6
2013	11	8	7	6	1
2012	6	11	20	19	14
2011	9	15	25	24	22
2010	9	16	28	29 (1 z roku wcześniejszego)	28
2009	13	18	20	19	19
2008	10	17	21	21	20
2007	10	16	44	43	43
2006	14	20	29	27	23
2005	19	28	59	59	57
2004	13	18	43	42	42

Źródło: opracowanie własne.

4. Zagadnienia prawnoporównawcze

W porównaniu z innymi krajami skala przestępstw seksualnych związanych z użyciem przemocy (w tym zgwałcenie) w Polsce jest niewielka, zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w porównaniu na 100 tys. mieszkańców. W Unii

Europejskiej rozmiary przestępczości seksualnej są monitorowane m.in. przez Eurostat. W 2015 r. popełniono w UE 215 000 przestępstw seksualnych z użyciem przemocy, w tym 80 000 zgwałceń. 99% skazanych i osadzonych sprawców tych przestępstw to mężczyźni. Ofiarami w 90% były kobiety. Do krajów o największej liczbie przestępstw seksualnych (dane za 2015 r.) należy Anglia i Walia (64 500 przestępstw seksualnych, z czego 35 800 – czyli ok. 55%, to zgwałcenia); Niemcy (34 300 przestępstw seksualnych, z czego 7000 – czyli ok. 20% to zgwałcenia); Francja (32 900 przestępstw, w tym 13 000 zgwałceń – ok. 40% i Szwecja (17 300 przestępstw, w ty, 5500 zgwałceń – ok. 33%). Według danych Eurostatu za 2015 r. przestępstw takich (*Sexual violence offences*)¹⁷ było w Polsce 2755. Dane zaprezentowane w czterech tabelach (tabela nr 29, 30, 31, 32) wskazują wyraźnie i jednoznacznie, że jeżeli chodzi o poziom przestępczości seksualnej w Polsce, z uwzględnieniem najpoważniejszego z tych przestępstw (najbardziej społecznie szkodliwego), czyli zgwałcenia, to należymy do grupy państw o raczej umiarkowanym poziomie (rozmiarach) prezentowanej przestępczości. Nie jesteśmy krajem, w którym szaleje przestępczość seksualna. Używanie argumentów odwołujących się do wielkich rozmiarów tej przestępczości, jej wzrostu i wynikających z tego zagrożeń, np. w procesie legislacyjnym, jest więc niczym nieuzasadnione.

Tabela 29. Liczba zgwałceń stwierdzonych w wybranych krajach w latach 2008–2015

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Anglia i Walia	13 096	15 074	15 892	16 038	16 374	20 751	29 300	35 798
Belgia	3231	3152	3308	3397	3405	3345	3070	2865
Bułgaria	262	246	211	157	187	164	148	119
Czechy	529	480	586	675	669	589	669	598
Dania	396	352	954	853	869	839	837	1 051
Estonia	160	124	81	91	143	135	147	161
Francja	10 277	9842	10 108	10 406	10 885	11 171	12 157	12 956
Hiszpania	2437	2051	1578	1513	1280	1298	1239	1229
Holandia	1945	1920	1660	1605	1410	1210	1180	1195
Niemcy	7292	7314	7724	7539	8031	7408	7345	7022
Polska	1611	1530	1567	1498	1432	1362	1893	1233
Szwecja	4901	5453	5479	6059	5949	5634	6294	5544

Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie: Rape at the national level, number of police-recorded offences; provided by UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) – Biuro Narodów Zjednoczonych ds. narkotyków i przestępczości.

¹⁷ Nomenklatura według *International classification of crime for statistical purposes (ICCS)*.

Tabela 30. Liczba zgwałceń na 100 tys. mieszkańców w wybranych krajach w latach 2008–2015

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Anglia i Walia	23,88	27,29	28,54	28,55	28,95	36,44	51,04	62,07
Belgia	29,97	29,04	30,27	30,87	30,73	29,99	27,35	25,36
Bułgaria	3,49	3,30	2,85	2,13	2,55	2,25	2,04	1,92
Czechy	5,09	4,59	5,58	6,41	6,34	5,59	6,35	5,67
Dania	7,21	6,37	17,19	15,30	15,52	14,92	14,82	18,54
Estonia	11,94	9,28	6,08	6,85	10,80	10,23	11,17	12,27
Francja	16,49	15,71	16,05	16,45	17,13	17,50	18,96	20,12
Hiszpania	5,32	4,43	3,39	3,24	2,74	2,79	2,68	2,66
Holandia	11,77	11,58	9,98	9,62	8,42	7,20	7,00	7,06
Niemcy	9,04	9,08	9,60	9,37	9,98	9,19	9,11	8,74
Polska	4,18	3,97	4,06	3,88	3,71	3,53	4,90	3,19
Szwecja	53,12	58,61	58,40	64,03	62,34	58,54	64,86	56,69

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 31. Liczba seksualnych wymuszeń (*sexual violence*) stwierdzonych w wybranych krajach, w latach 2012–2016

Kraj	2012	2013	2014	2015	2016
Anglia i Walia	38 930	46 866	64 192	77 048	87 181
Bułgaria	686	632	610	603	554
Czechy	1410	1417	1429	1419	1378
Dania	1904	1843	1908	2176	3313
Estonia	248	240	199	284	271
Francja	26783	27778	30959	33283	35765
Hiszpania	9008	8923	9468	9869	8726
Niemcy	36 277	35 330	34 959	34 265	37 166
Polska	–	3055	2931	2755	3155
Szwecja	16 174	14 891	16 910	15 237	17 681

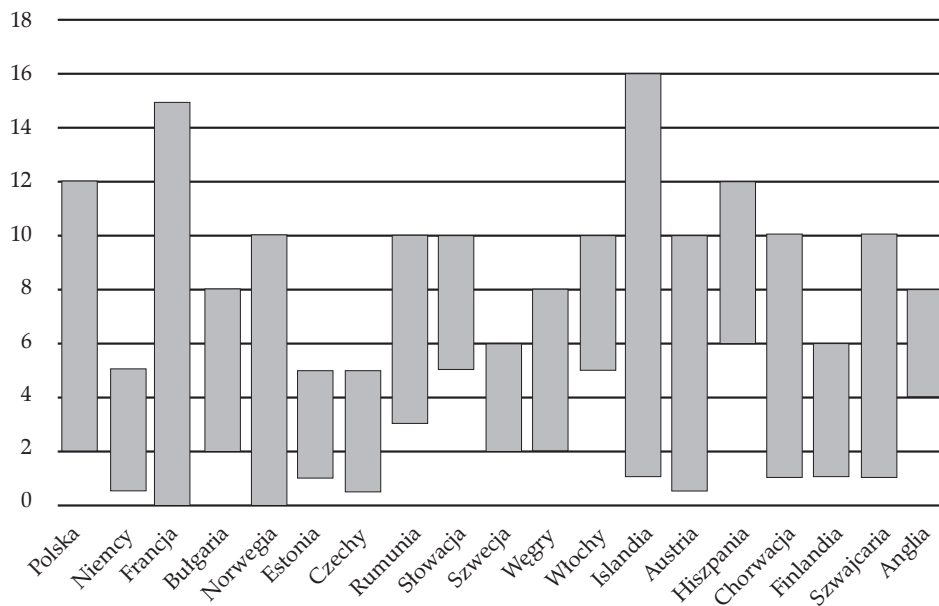
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Recorded offences by offence category – police data; Eurostat 2018, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [dostęp: 03.10.2018]. Dane dla Polski dostępne dopiero od 2013 r.

Tabela 32. Liczba seksualnych wymuszeń na 100 tys. mieszkańców w wybranych krajach, w latach 2008–2016

Kraj	2012	2013	2014	2015	2016
Anglia i Walia	69,06	82,57	112,27	133,60	41,31
Bułgaria	9,36	8,68	8,42	8,37	7,74
Czechy	13,42	13,47	13,59	13,47	13,06
Dania	34,12	32,90	33,91	38,45	58,05
Estonia	18,71	18,18	15,12	21,60	20,59
Francja	41,03	42,34	46,95	50,06	53,57
Hiszpania	19,24	19,10	20,36	21,25	18,79
Niemcy	45,16	43,88	43,28	42,20	45,23
Polska	–	8,03	7,71	7,25	8,31
Szwecja	170,56	155,83	175,33	156,32	179,48

Źródło: opracowanie własne.

Poza Europą według ONZ¹⁸ w 2008 r. zarejestrowano w USA 89 000 zgwałceń. W przeliczeniu na 100 tys. ludności daje to 28,6. Sąsiadująca z USA Kanada ma ten wskaźnik na poziomie 1,7. Krajami o największej liczbie zgwałceń na 100 tys.

Wykres 11. Zagrożenie karą pozbawienia wolności za zgwałcenie w typie podstawowym w wybranych krajach

Źródło: opracowanie własne.

¹⁸ United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems (UN-CTS).

ludności są jednak kraje afrykańskie: RPA – 132,4; Botswana – 92,9; Lesotho – 82,7 i Swaziland – 77,5. W Europie przoduje Szwecja: 63,5 na 100 tys. mieszkańców (6294 zgwałcenia w 2014 r.), gdzie odnotowuje się (porównywalnie) 13 razy więcej zgwałceń niż w Polsce (4,98 na 100 tys. mieszkańców).

W USA, według National Sexual Violence Resource Center, sprawcami zgwałceń w 91% są mężczyźni, a kobiety w 9%, a 80% ofiar znało wcześniej sprawcę. Szacuje się, że w USA 63% zgwałceń nie jest zgłaszanych na policję, a liczba fałszywych oskarżeń wynosi od 2% do 10% (w zależności od charakterystyki społeczności lokalnej i środowiska).

Jarosław Warylewski

THE SIZE, DYNAMICS AND STRUCTURE OF SEXUAL CRIME IN POLAND IN THE YEARS 1989–2016

The paper, which is devoted to sexual crime in Poland, focuses on the statistical analysis of the size, dynamics (changes) and structure of offences covered by Chapter XXV of the Criminal Code of 1997 “Crimes against sexual freedom and decency”. The Author presents a criminological diagnosis of the state of sexual crime in Poland in the last 28 years, which is formulated with the use of criminal statistics methods. First of all, the data of police statistics have been presented, regarding the number of offenses detected, the level of detection, the sex of the perpetrators, their age and mental state (state of consciousness). The above analysis is complemented by comparative elements regarding the number of sexual crimes in selected European countries.